

„הערבי הציוני“
 כך כונה שריף שאנטי, סוחר הקרקעות הערבי האמיד, שנרצח בחודש ינואר 1965 בתל-אביב. על רקע עיסקות של העברת קרקעות שהיו שייכות לוואקף המוסלמי לרשות יהודים. עם שריף שאנטי נואית בתמונה אשתו היהודיה, אווה קרוכמל, אמו של ג'ו שאנטי.

האב נרצח הבן קופח

שנעשו בידי אנשי המופתי. כאשר פרצה מלחמת העצמאות החליט לצאת לפאריס. אולם המטוס נחת כביירות, שם הורדו שריף, אשתו אווה ובנו יוסף. שריף נשלח לכלא. רק במאמצים רבים ובפעולות שיחוד הצליחו לחצו משם.

כאשר חזר שריף לישראל בשנת 1950 הוא נאלץ להתחיל את עסקיו מבראשית. תוך שנים ספורות הפך שריף שנטני שוב לאיש מפתח בעיסקות הקרקעות בישראל. הוא ניצל את הניסיון העשיר שלו, ידע להתייבב מאחרי מישפטים על רקע ירושות, ומלבד השירותים שהמשיך לעשות עבור המדינה ומוסדות שונים — כולל שליחיות עבור שירותי הביטחון — רכש גם לעצמו רכוש רב.

את השירות הגדול ביותר שלו עשה שנטני בשנים אלה עבור עיריית תל-אביב ומנהל-מקרקעי ישראל. גופים אלה ביקשו לרכוש את שטח בית-הקברות המוסלמי שהשתרע על גבעות הכורכר בצפון תל-אביב, כדי להכשיר את השטח לפארק

אדמות ערביי ארץ-ישראל עבור הקרן הקיימת לישראל. שנטני החל לעבוד כמתמחה במשרדו של „גואל האדמות“ יהושע חנקין וביצע עבורו עשרות עיסקות בהן נעקפו תקנות הספר-הלבן, שהגבילו רכישת הקרקעות בידי יהודים. בתחילת שנות השלושים ביצע שנטני עם מרדכי עליאש — מי שהיה שגרירה הראשון של ישראל בלונדון — את העיסקה העצומה של רכישת כל קרקעות קיסריה. אחר-כך היו שותפו בעיסקות הקרקעות גד מכנס, מוריס פיישר, וצבי לבון, מיסד חברת שיוון עובדים. בשעתו אמר צבי לבון על שריף שנטני: „אני מתפלא מדוע לא רשמו אותו בספר הזהב של מדינת הקיימת. הדבר מגיע לו, הרבה יותר מאשר ליהודים אחרים הרשומים שם.“

המופתי הירושלמי, חאג' אמין אל חור סייני, הכריז על שריף שנטני כעל בוגד בעמו. על ראשו הוקצב פרס בסך אלף לירות פלסטיניות. יותר מחמש פעמים יצא שריף שנטני בשלום מהתנקשויות בחייו

היורש

ג'ו שאנטי, איש-העסקים, שירש מאביו קרקעות רבות באיזור קריית שלום. עיריית תל-אביב הפקיעה קרקעות אלה לצורך ביצוע תוכנית נתיבי-אילון, אולם אחרי מאבק מישפטי ממושך הסתבר כי אין לעירייה כל צורך באדמות אלה ואין היא יכולה גם לשלם תמורתן את הסכומים שנקבעו עליידי השמאים שלה.

שנטני, ג'ו (45), יליד תל-אביב, שהוא מניגה מיוחדת של ערבי יפואי ויהודיה מפולין, חי בארצות-הברית עד לרצח אביו. בעל תארים אקדמיים בכלכלה ובמיסוחר בינ-לאומי, עסק ג'ו בקליפורניה בייצוג חברות-אופנה צרפתיות ובייצוג חברה שוויי צית להפקת סרטי קולנוע וטלוויזיה. הוא עצמו היה עוזר למפיק לסרט הישראלי על חיי בג'וריון.

מאז חזר לישראל כדי להשתתף בהלוויית אביו נשאר ג'ו שנטני בארץ. אולם כאשר ניסה לממש, אחרי פטירת אמו, את הירושה שהותר לו אבי, הסתבר כי יותר בן 24 הדונאמים, הוא אבן שאין לה הופכין. הוא לא יכול היה למכור את הקרקע או לבנות עליה. רכוש של מיליונים הוקפא למשך שנים רבות. כיוון שהעירייה לא הפקיעה את הקרקע אלא רק ייעדה אותו להפקעה, היא לא היתה חייבת לשלם לו פיצוי כלשהו. כך נותר ג'ו שנטני בעל רכוש, שהיה עליו לשלם עבורו מיסים, ולהגן עליו מפני פולשים ומסיגי-גבול, מבלי שיוכל להפיק ממנו כל תועלת. ג'ו ניסה לשכנע את עיריית תל-אביב ואת מנהלי חברת נתיבי אילון להניח את הקרקע שלו. הוא הסתמך על הניכיון שהיו לאביו ברכישת קרקעות עבור היישוב היהודי ועבור עיריית תל-אביב עצמה. הוא ניסה לשדל את פרנסי העיר להעתיק (המשך בעמוד 40)

ולבניית מלון הילטון. על רקע מכירת בית-הקברות והעברת עצמות הקבורים בו, פרצה מחלוקת בקרב ערביי יפו שהקרקע היתה שייכת להקדש המוסלמי שלהם. כמה מהם אף פנו לבג"ץ כדי לבטל העיסקה. שריף שנטני הוא שפעל למען השקטת סערת הרוחות והסרת ההתנגדות לעיסקה. הוא תרם לערביי יפו תוספת קומה לבית-הספר שלהם, הקים עבורם מועדון נוער ורכש מכונית להלוויית. כך שככה הסערה.

קרקע שאין לה הופכין

כ אשר נרצח שריף שנטני בשנת 1965, ניסתה המישטרה לייחס את הרצח לפרשת מכירת בית-הקברות המוסלמי. חוקרי המישטרה טענו כי זהות הי רוצחים ידועה להם אך אין בידיהם הראיות שיאפשרו את העמדתם לדין.

שריף שנטני עצמו לא נהנה מהעיסקה. שכן כשנתיים לפני מותו פורסמה תוכנית בניין ערים חדשה של תל-אביב בה נקבע כי המיגרש של 24 הדונאמים שלו בתל-גיבורים, מיועד להפקעה לצרכי ביצוע תוכנית נתיבי אילון. במצב כזה לא ניתן היה למכור אותו או להחכירו.

אחרי הירצחו של שריף עברה הקרקע לבעלות אשתו אווה ובנה יוסף („ג'ו“)

מיגרש המריבה
 עבריניים-לשעבר ניסו לתפוס חזקה על קרקעותיו של שאנטי שהופקעו על-ידי העירייה, העמידו עליהם גרוטאות של מכוניות כדי לזכות בבוא היום בפיצויי פינוי. במשך שנים נאלץ ג'ו שאנטי להגן על הקרקע שהופקעה לצורכי העירייה מפני החמסנים.